

URZĘDNIK w połączeniu z PRAWNIKIEM

Wychodzi
10. i 25. każdego miesiąca.

Prenumerata
miejscowa i zamiejscowa
wynosi:

rocznie	5 zł. — ct.
półrocznie	2 „ 30 „
kwartalnie	1 „ 25 „
miesięcznie	— „ 45 „

Numery poszczególne
po 25 „

Reklamacje nieopieczowane wolne są
od opłaty pocztowej.

DWUTYGODNIK

poświęcony sprawom Urzędników wszelkich zawodów.

**Redakcja
i administracja**
we Lwowie
ulica Teatralna liczbą 9

Ogłoszenia

jednorazowe przyjmują się za opłatą 6 centów, kilkorazowe za opłatą 5 centów, od wiersza drobnym drukiem.

Treść: Zaproszenie do prenumeraty na rok 1886. — Przegląd miesięczny. (Sejm. — Załatwienie wniosku posła Romańczuka — Pierwszy Władysław Stanisławowski. — Pięćsetna rocznica). — Sądownictwo (Sprawozdanie z czynności sądów karnych w Galicji w r. 1884. — Praktyka sądowa [Repert. orzeczeń najw. Tryb. sąd. N. 125. — Zasady orzeczeń najw. Tryb. sąd. 11—17]). — Administracja (Kwestja wymiaru należ. pr. w Sejmie. — Praktyka administracyjna. [Zasady orzeczeń władz centralnych 6—11]). — Stowarzyszenia (Towarzystwo prawnicze w Kosowie). — Wiadomości urzędowe (Opróżnione posady. — Mianowania. — Przeniesienia). — Ogłoszenia prywatne.

Odcinek: O znaczeniu inwentarza gruntowego i zastosowaniu odnośnych przep. przez władze skarbowe. Napisał Lucejan Lipiński. — Wiadomości literackie (M. Erlich. Königthum und Staatswesen der alten Hebräer. — Das Eigenthum. — Dr. J. Meisner. Göthe als Jurist. — Dr. L. Cyfrowicz. O ubóstwie. — Dr. W. Neurath. Volkswirtschaftslehre. — Dr. R. Cansteiu. Civilprocessrecht).

Zaproszenie do prenumeraty na rok 1886.

„Urzędnik i Prawnik“ wychodzi także w r. 1886. o tym samym programie i w tych samych co dotąd warunkach.

Szanownych Czytelników naszych prosimy o wczesne odnowienie prenumeraty, jak też o jednanie pismu najszerszego koła Prenumeratorów i Spółpracowników

Oraz przypominamy się z prośbą o wyrównanie wykazanych zaległości prenumeracyjnych.

PRZEGLĄD MIESIĘCZNY.

Lwów 24. Stycznia 1886 r.

Sejm. — Załatwienie wniosku p. Romańczuka. — Pierwszy Władysław Stanisławowski — Pięćsetna rocznica.

Wczoraj zakończył Sejm nasz swą dwumiesięczną sesję. Jako najważniejszy jej wynik uważamy sposób załatwienia znanego wniosku po. Romańczuka w sprawie języka ruskiego w szkołach.

Sejm uchwalił dwie zmiany ustaw szkolnych, a w szczególności: 1) do artykułu II. ustawy krajowej z d. 22. czerwca 1867 r. o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich Galicji itd. dodaną być ma nowela:

•Jeżeli w jakiej miejscowości o mięszanej ludności, używającej w części polskiego a w części ruskiego języka jako towarzyskiego, ludność, której język nie jest wykładowym językiem w żadnej z miejscowych szkół ludowych, stanowi co najmniej czwartą część ogółu jej mieszkańców, w miejscowościach zaś z ludnością wyżej 12.000 dusz, sięga do 3.000 dusz, a znajduje się tam dwie lub więcej szkół ludowych dla dzieci jednej płci, to przynajmniej w jednej szkole, a w razie, jeżeli istniejąca jedna tylko szkoła

posiada klasy o współrzędnych oddziałach, to w nowoutworzonych tego rodzaju oddziałach językiem wykładowym winien być język tej drugiej części ludności, o ile z dochodzenia w myśl art. 4. 10. i II. ustawy krajowej z d. 2. maja 1873 o zakładaniu szkół ludowych przedsięwziętego, i w skutku zapisów do szkoły (art. I.) się okaże, że w tej gminie przebywa dostateczna ilość rodziców, którzy pragną swe dzieci w wieku obowiązującym do szkoły będące posyłać do takiej szkoły lub takich oddziałów. — 2) Zmiana art. V. c). ustawy szkolnej z r. 1867: •W szkołach średnich lub ich oddziałach z językiem wykładowym ruskim, nauka języka polskiego, a w szkołach średnich lub ich oddziałach z językiem wykładowym polskim, nauka języka ruskiego, jest względnym obowiązkiem w tem znaczeniu, iż na wyraźne żądanie rodziców uwolnić należy każdego ucznia od pobierania nauki drugiego języka krajowego niebędącego dla niego językiem wykładowym. — Wreszcie Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, aby rozważył w porozumieniu z Radą szkolną krajową, o ileby można stopniowo zaprowadzać w niektórych przedmiotach średnich wschodniej Galicji wykłady niektórych przedmiotów wyłącznie w języku ruskim, dla wszystkich uczniów zarówno obowiązujące, i aby poczynił na najbliższej sesji odpowiednie w tej mierze wnioski.

Tę ostatnią uchwałę uważamy za najdonioślejszą, gdyż toruje ona drogę do jedynie sprawiedliwego ostatecznego załatwienia tej piekającej kwestji

w duchu zupełnego równouprawnienia obu języków krajowych, któreby ostatecznie raz już do tego doprowadziło, iżby każdy mieszkaniec kraju mówił i pisał oboma językami krajowymi. Z prawdziwym tedy zadowoleniem zaznaczamy tutaj powyższy sposób załatwienia tej sprawy, jako nader doniosły krok naprzód ku sprowadzeniu w kraju miru, tak pożądanego do dalszej przeciw spólnie nam wrogim żywiołom spólnej pracy.

Do tak pomyślnego załatwienia tej sprawy przyczyniły się wielce wymowne głosy z obu stron Izby, a naszym zdaniem najwięcej pamiętne przemówienie naszego świeżego dostojnika ruskiego Najprzew. pierwszego Władysław Stanisławowskiego ks. Dra Pełesza. W kilka dni potem odbył on uroczystą swą intronizację w Stanisławowie, którą jako fakt historyczny pierwszorzędnej doniosłości z obowiązku naszego tutaj zaznaczamy.

Już sam fakt, że po długich staniach udało się w czyn wprowadzić rozdział metropolji lwowskiej, gdzie z powodu za obszernych rozmiarów wrogie agitacje przeciw unji i zgodzie bratniej jak w najlepsze kwitły, — jest nader doniosłego znaczenia dla kraju. Ale jeszcze ważniejszą jest ta okoliczność, że pierwszym władysławem stanisławowskim został dostojny ks. Julian Pełesz, osobistość nadzwyczaj prawa i sympatyczna. Rusin z rodu i przekonań, szermierz Unji, wszechstronnie wykształcony mąż, nowy dostojnik cerkwi ruskiej reprezentuje w swej osobie kierunek odpowiadający tradycji, t. j. jest szermierzem upra-

gnionej zgody Rusinów z Polakami. Mnohoja lita! —

Miesiąc luty r. b. przynosi nam pięćsetną rocznicę wiekopomnego dzieła połączenia Litwy z Polską. Jak wiadomo, wjazd uroczysty Jagiełły do Krakowa odbył się dnia 12. lutego 1386 r., chrzest jego dnia 15. lutego, ślub 18. lutego, a koronacja Jagiełły na króla Polskiego 4. marca 1386 r. Właściwą tedy rocznicą jest dzień 18. lutego, t. j. dzień ślubu, gdyż po zaślubieniu Jadwigi Jagiełło faktycznie stawał się królem polskim a zatem odbyło się i połączenie Litwy z Polską. Krakowska młodzież akademicka wzięła inicjatywę w uroczystym obchodzie tej rocznicy dziejowej, za co jej zasłużone wyrazić należy uznanie. Nie wątpimy, że obchód tej rocznicy będzie w całym kraju świętem narod. jako cześć winna tak doniosłej pamiętce narodowej.

SĄDOWNICTWO.

Sprawozdanie z czynności sądów kar. w Galicji w roku 1884.

Według urzędowych wykazów statystycznych zakomunikowanych sądom przez Ministerstwo sprawiedliwości — czynność sądów karnych w Galicji w roku 1884 przedstawia się w głównych rubrykach następnie:

I. Spraw o zbrodnie i występki wpłynęło w roku 1884:
w okręgu apelacyjnym krakowskim 16.371 (o 472 więcej niż w r. 1883),
w okręgu apelacyjnym lwowskim 33.319 (o 425 więcej niż w r. 1883).
Przybytek spraw objawił się jeszcze

tylko w okręgu apelacyjnym w Pradze o 540 i w Zadarze o 138 w porównaniu z r. 1883; inne okręgi wykazują ubytek.

Wraz z zaległościami z r. 1883 było w r. 1884 do załatwienia:

w okręgu krakow. 20 164, w okręgu lwow 37.537 spr. o zbrod. i występ.

Z tej liczby załatwiono:

a) bez aktu oskarżenia —
Kraków 11.736, Lwów 26.322;

b) aktów oskarżenia wniesiono —
Kraków 4.885, Lwów 7.208;

c) rozpraw głównych odbyto —
Kraków 4.720, Lwów 6.929.

II. Czas trwania śledztwa i uwięzienia.

A) Aż do wniesienia aktu oskarżenia licząc, trwało śledztwo:

a) krócej niż 1 miesiąc —
Kraków 46.72%, Lwów 54.34%
wypadków;

b) od 1 do 3 miesięcy —
Kraków 33.52%, Lwów 34.19%;

c) od 3 do 6 miesięcy —
Kraków 14.49%, Lwów 9.14%;

d) od 6 do 12 miesięcy —
Kraków 4.56%, Lwów 2.15%;

e) dłużej niż 12 miesięcy —
Kraków 0.71%, Lwów 0.16%.

Oprócz jeszcze Dalmacji, we wszystkich innych okręgach apelacyjnych śledztwa trwały znacznie krócej, niż w Galicji. Zjawisko to powtarzające się regularnie co roku, musi mieć stale trwające przyczyny — do jakichbyśmy zaliczyli w pierwszym rzędzie brak sił roboczych, nadto wielkie okręgi sądowe, wadliwość organizacji policji i systemu doręczeń. Cyfry powyższe są wymownym argumentem za poprawą radykalną naszych stosunków sądowych.

B) Osób w uwięzieniu śledczem pozostających było w roku 1884:

w okręgu krakowskim 3.473, w okręgu lwowskim 11.290.

Na jednego uwięzionego przypadało przeciętnie — w okręgu krakowskim 41.89, w okręgu lwowskim 26.10 dni. W okręgu krakowskim uwięzienie śledcze trwało przeciętnie najdłużej; od Lwowa więcej tylko: w Pradze 26.87 i w Zadarze 36.78 dni.

C) Czas trwania więzienia śledczego wynosił:

1) Od chwili uwięzienia aż do wniesienia aktu oskarżenia:

a) od 1 do 8 dni —
Kraków 29.09, Lwów 27.65 wypad.

b) od 8 do 14 dni —
Kraków 16.27, Lwów 26.17;

c) od 14 dni do 1 miesiąca —
Kraków 20.76, Lwów 24.33;

d) od 1 do 2 miesięcy —
Kraków 17.70, Lwów 14.64; —

e) nad 2 miesiące —
Kraków 16.18, Lwów 7.19.

2) Od chwili wniesienia aktu oskarżenia aż do prawomocności wyroku:

a) od 1—8 dni —
Kraków 0.62, Lwów 6.23;

b) od 8 do 14 dni —
Kraków 5.28, Lwów 17.88;

c) od 14 dni do 1 miesiąca —
Kraków 43.29, Lwów 41.34;

d) nad 1 miesiąc
Kraków 50.81, Lwów 34.52.

III. Opozycja (Sprzeciw).

W r. 1884 wniesiono aktów oskarżenia:

w okręgu krakowskim przeciw 7.163, w okręgu lwowskim przeciw 11.180 osobom.

Na 100 oskarżonych wniosło opozycję: w okręgu krakowskim 13.02% (w r. 1882 — 19.79%, w r. 1883 — 13.69%)

O znaczeniu

INWENTARZA GRUNTOWEGO

zastosowaniu odnośnych przepisów przez władze skarbowe

napisał

LUCYAN LIPIŃSKI

c. k. notariusz w Nowym-Sączu.

Patentem cesarskim z dnia 1. czerwca 1811 N. 946 zb. u. s. obwieszczone zostało powszechne prawo prywatne dla wszystkich krajów, należących w ów czas do cesarstwa austriackiego z wyjątkiem Węgier i krajów do nich należących, a w ustępie 7. tegoż patentu postanowiono, że prawo to jest powszechnie obowiązujące; nadto orzeka §. 4. tegoż prawa prywatnego, że ono obowiązuje wszystkich obywateli państwa i wszystkie kraje, dla których je obwieszono.

Prawo to i postanowienia odnośne obowiązują także Wielkie Księstwo Krakowskie, albowiem tamże patentem obwieszczającym z dnia 23. marca 1852, N 77. d. p. p. zaprowadzone zostało.

Austriackie powszechne prawo prywatne (kodeks cywilny) rozróżnia w swojej drugiej części, omawiającej prawo rzeczowe, rzeczy ruchome i rzeczy nieruchome, czyli ruchomości i nieruchomości (§. 293), orzekając, że ruchomościami (bewegliche Sachen, meubles, res mobiles, mobilia) są wszystkie te „rzeczy, które bez naruszenia swojej istoty z jednego miejsca na drugie przemieścić można“, „w razie przeciwnym zaś są one nieruchomościami (unbewegliche Sachen, immeubles, res immobiles, immobilia). Rzeczy, które są same z siebie ruchomymi, uważać należy w znaczeniu prawnem za nieruchome, jeżeli wskutek ustawy lub przeznaczenia wła-

ściciela stanowią przynależność rzeczy nieruchomej“.

W ogóle „pod przynależnością (Zugehör, attinens, pertinens) rozróżnić należy to wszystko, co z rzeczą zostało stale połączone. Tutaj należy nietylko przyrost rzeczy, dopóki od niej oddzielonym nie został, ale także rzeczy poboczne, bez których rzeczy głównej używać nie można, lub które ustawa albo właściciel przeznaczył do ciągłego używania rzeczy głównej“ (§. 294)

W szczególności co do gruntów i stawów „pozostaje trawa, drzewa. plony i wszystkie rzeczy używalne, jakie ziemia na swoją powierzchnię wydaje, dopóty majątkiem nieruchomym, dopóki od gruntu i ziemi nie zostaną oddzielone. Nawet ryby w stawie i zwierzyna w lesie stają się dopiero w ów czas ruchomością gdy ryby ze stawu wyłowiono a zwierzynę wyłapano lub ubito“ (§. 295.)

w okręgu lwowskim 31 83% (w r. 1882 — 19·53%, w r. 1883 — 25·84%).

Gdy w krakowskim okręgu liczba opozycji się zmniejsza, w lwowskim gwałtownie się wzmacnia z roku na rok.

Obydwa okręgi stoją znowu w jasnym stosunku do okręgów apelacyjnych we wszystkich innych prowincjach monarchii — gdzie liczba opozycji wynosiła i w innych latach znacznie mniej, a w roku 1884: od 2·67% w Bernie do 7·11% w Zadarze — (Wiedeń 3·14% Praga 7·01%). Najgłówniejszą przyczyną tej mnogości opozycji jest niewątpliwie rozpanoszone w naszym kraju pokątne pisanstwo.

Wskutek opozycji uchylono akt oskarżenia na 100 oskarżonych:

w okręgu krakowskim w 0·90%, w okr. lwow. w 2·21% wypad. (W r. 1882: Kraków 2·76%, Lwów 2·85%; w roku 1883: Kraków 1·70%, Lwów 4·90%).

We wszystkich innych okręgach apelacyjnych procent uchylonych aktów oskarżenia był znacznie mniejszym tak w r. 1884 jak i w poprzednich latach.

IV. Rozprawa główna.

A) Przed sądem przysięgłych.

Oskarżono ogółem osób w r. 1884: w okręgu krakowskim 483 (w r. 1882 359, w r. 1883 — 326); w okręgu lwowskim 805 (w r. 1882 — 923, w r. 1883 — 781).

Z tej liczby skazano:

w okręgu krakowskim 69·44% (w r. 1882 — 72·50% a w r. 1883 — 78·83%);

w okręgu lwowskim 56·64% (w r. 1882 — 62·71%, a w r. 1883 — 64·43%).

W innych okręgach skazano w r. 1884: Wiedeń 82·86%, Praga 76·73%, Berno 81·93%, Gradec 81·45%, Insbruk 78·90%, Triest 72·13%, Zadar 54·72%.

B) Przed zwykłymi sądami.

Oskarżono ogółem w r. 1884 osób: w okręgu krakowskim 6 372 (w r. 1882 — 6 544, w roku 1883 — 5 383); w okręgu lwowskim 9 784 (w roku 1882 — 11 859, w roku 1883 — 8 882).

Z tej liczby skazano:

w okręgu krakowskim 87·15% (w roku 1882 — 87·61%, w roku 1883 — 85 97%);

w okręgu lwowskim 80·10% (w r. 1882 — 79 36%, w roku 1883 — 80·86%).

W innych okr. skazano w r. 1884:

Wiedeń 90 39%, Praga 87 75%, Berno 90 13%, Gradec 86 44%, Insbruk 86 61%, Triest 81 26%, Zadar 69 20%.

V. Środki prawne przeciw wyrokom.

Ilość wyroków wydanych w roku 1884 przez sądy przysięgłych i trybunały zwykle wynosiła:

w okręgu krakowskim 4 706 (3 882 w r. 1883, 4 613 w 1882); w okręgu lwowskim 6 929 (6 262 w roku 1883 a 8 809 w roku 1882).

Na 100 wyroków zaczęto skargą nieważności:

w okręgu krakowskim 2·78% (w 1882 — 3·73%, w r. 1883 — 4·53%); w okręgu lwowskim 2·38% (w r. 1882 — 4·62%, w r. 1883 — 3 82%).

(W r. 1884: Triest 9·27%, Zadar 8·16%, Praga 4·66%, Insbruk 1·75%).

Na 100 skarg nieważności wniósł: prokurator: Kraków 13 74%, Lwów 23 63%; oskarżony: 86 26%, Lwów 76 36%.

Trybunał kasacyjny rozpoznawał skarg nieważności wniesionych przez prokuratora: Kraków 18, Lwów 39, wniesionych przez oskarżonego: Kraków 113, Lwów 126.

Na 100 skarg nieważności rozpoznanych przez trybunał kasacyjny — znieziono zaczępiony wyrok —

wskutek skargi prokuratora: Kraków 22 22%, Lwów 23 07%;

wskutek skargi oskarżonego: Kraków 3 54%, Lwów 11 90%.

Odwołań od wymiaru kary, było ogółem w okręgu krakowskim 177, (190 w r. 1883, 155 w r. 1882), lwowskim 240, (259 w roku 1883, 352 w r. 1882).

Na 100 wyroków zgłoszono odwołań: prokurator: Kraków 24 86%, Lwów 27 50%, oskarżony: Kraków 74 01%, Lwów 72 50%.

Na 100 odwołań miało skutek — z odwołań prokuratora: Kraków 63 04%, Lwów 74 27%, z odwołań oskarżonego: Kraków 12 98%, Lwów 3 45%.
Dok nast.

Praktyka sądowa.

Repertorium orzeczeń Najwyższego Trybunału sądowego. N. 125*)

Kontraktem z 11. listop. 1877 W. T. wydzierżawił J. E. piwnicę w swej realności na przeciąg lat 4. od 11. listop. 1877—1881. Najm ten milcząc odnowiono.

8. kwietnia 1883 W. T. zapobiegając dalszemu milczącemu odnowieniu, wypowied-

*) N. 124 p. w num. 24. str. 186 *Urzędnika i Prawnika* z r. 1885.

„Także zboże, pasza dla bydła i wszystkie inne chociażby już zebrane płody tudzież wszystko bydło¹⁾ i wszystkie do dóbr leżących należące narzędzia i sprzęty uważane być mają o tyle za rzeczy nieruchome, o ile do prowadzenia porządnego gospodarstwa są potrzebne“. (§. 296.)

Podobne postanowienia zawiera także cywilne prawo francuskie (Code Napoléon) w księdze II. tyt. 1 i 2 (art. 520—547) z wyjątkiem niedozwolonej u nas przymusowej sprzedaży plonów na pniu (Saisie-Brandon), którą fran-

¹⁾ a więc nie samo bydło robocze, jak to niektórzy błędnie rozumieją, lecz także bydło, dające nawóz, nabiał i inne pożytki, jak nie mniej służące do odnowienia i utrzymania inwentarza żywego, jak cielęta, świnię i t. p. które to zresztą zdanie rzeczoznawcy przy komisjach sądowych niejednokrotnie stwierdzili.

cuski kodeks postępowania sądowego dopuszcza (art. 626.)

Według dekretu nadwornego z dnia 7. kwietnia 1826 N. 2178. zb. u. s. uważać należy w myśl przepisów powyższych wszystko znajdujące się w dobrach nieruchomych zboże, drzewo, paszę dla bydła i bydło, jakie do porządnego prowadzenia gospodarstwa jest potrzebne, za rzeczy nieruchome i za przynależność tychże, a więc za część samychże dóbr. Z tego powodu nie można dozwalać na osobną egzekucję przedmiotów tego rodzaju, ani też zastosowywać do nich przepisów, istniejących dla ruchomości, lecz przedmioty te mogą być tylko podług przepisów, istniejących dla dóbr nieruchomości, razem z majątkiem nieruchomym, do którego należą, zajęte, szacowane i sprzedawane.

Zasad powyższych przestrzegano do-

tychczas powszechnie i zasady te potwierdził wielokrotnie najw. tryb. sprawiedliwości, a nadto wypowiedział w orzeczeniach swoich następujące zapatrywania uzupełniające, i tak:

1. Przy przedsięwzięciu egzekucji mobiliarnych, należy z urzędu²⁾ uważać na właściwość przedmiotu, branego pod egzekucję, czyli jest przynależnością do nieruchomości i inwentarzem gruntowym, do których to przedmiotów egzekucja mobiliarna zastosowaną być nie może. (Orzeczenie z 7. kwietnia 1875, l. 3232, Glaser-Ungert-Walter N. 5683, z 1. czerwca 1880, l. 6239, Ger. Ztg. Nr. 23 z r. 1882, Riehl a. b. G. B. Suppl. str. 89, z 1. marca 1881, l. 2190, Ger. Halle Nr. 63.)

2. Które przedmioty i jakie ilości

²⁾ a więc z obowiązku i wprost, nie czekając na czyjeś żądania.

dział najm z wezwaniem do J. E., by przedmiot najmu 11. listop. 1883 r. opróżnił.

Wypowiedzenie to rezolucją sądu pow. w Jarosławiu z 10. kwietnia 1883 r. l. 3926 stosownie do postanowień ces. rozp. z 16. listop. 1858 r. N. 213 dz. pr. p. doręczono J. E. z wezwaniem, by dnia 11. listop. 1883 piwnicę opróżnił, lub zarzuty swe w dniach 8 wniósł, gdyż inaczej wypowiedzenie w moc prawa urośnie.

J. E. wniósł przeciw temu 4. maja 1883 r. swe zarzuty, na które rezolucją z dnia 10. maja 1883 r. l. 5058 wdrożono rozprawę, a po ukończeniu postępowania wyrokiem z 12 lipca 1884 r. l. 7227 orzeczono: że wypowiedzenie nie ma skutku prawnego a awizowany nie jest obowiązany opróżnić piwnicę wypowiedzianą, że dalej awizującego skazuje się na zwrot kosztów sporu 20 złr. 3 ct., a to wszystko natenczas, jeżeli awizujący nie wykona przysięgi stanowczej, iż nie zawarł z awizowanym umowy, mocą której się zobowiązał pozostawić tegoż (J. E.) jeszcze przez dalsze 4 lata od 11 listop. 1881 - 1885 przy najmie piwnicy.

Awizujący W. T. zgłosił się dn. 12. września 1884 r. do wykonania tej przysięgi i wykonał ją na audjencji ku temu na 31. paźdz. 1884 wyznaczanej, o czym uwiadomiono obie strony rezolucją z 10 listop. 1884 r. l. 12966, którą awizującemu W. T. 30 listop. 1884, a awizowanemu J. E. 28. listop. 1884 r. doręczono.

6. grudnia 1884 r. domagał się W. T. na podstawie powyższego prawomocnego wyroku egzekucji ku eksposjonowaniu J. E. i zajęcia i oszacowania jego ruchomości ku ściąganiu kosztów sporu i egzekucji.

Ządaniu temu odmówił sąd powiatowy rezolucją z 30. grudnia 1884 r. l. 14107, a to za odwołaniem się do 2. ustępu §. 11. ces. rzp. z 16. listop. 1858 r. N. 213 dz. pr. p., ponieważ egzekucji po doręczeniu wyroku (30 listop. 1884) dopiero 6. grud. 1884 r. zatem za późno się domagano

Sąd wyższy decyzją z 10 marca 1885 r. l. 5602 na rekurs awizującego T. powołaną rezolucję zmienił i dozwolił tak egzekucyjnej rumacji jak też egzekucji mobiliarnej

ku ściąganiu kosztów sporu i egzekucji, ponieważ §. 11. ces. rozporz. z 16. listopada 1858 r. N. 213 dz. pr. p. do niniejszego wypadku nie może być zastosowanym, a postanowienie §. 19 w związku z §. 22. tego rzp. nie dozwala dopatrzeć się spóźnienia, egzekucji zaś mobiliarnej bez wszelkiego powodu odmówiono.

W rekursie rewizyjnym awizowany J. E. wywodził, że podanie egzekucyjne ze względu na postanowienia §. 1114 kod. cyw. i §. 19. ustępu 2. ces. rzp. z 16 listop. 1858 r. N. 213 dz. pr. p. za późno wniesiono. Prosił tedy o potwierdzenie rezolucji 1. sędziego pod względem odmówionej rumacji, o odrzucenie żądania względem przyznania kosztów egzekucji i o przyznanie kosztów rekursu rewizyjnego 6 złr.

Najwyższy Trybunał sądowy decyzją z 17. czerwca 1885 r. l. 7124 nie uwzględnił rekursu rewizyjnego i zatwierdził decyzję sądu wyższego.

Albowiem najmujący opiera swe podanie egzekucyjne na prawomocnym wyroku sądu pow. w Jarosławiu z 12. lipca 1884 r. l. 7227 i na prawomocnej rezolucji tegoż sądu z 10. listop. 1880 r. l. 12966, według którego tenże wykonał przysięgę wyrokiem nałożoną.

W obec nich utrzymano w swej mocy awizację najmującego, w moc której najmu bierca najętą piwnicę 11. listop. 1883 r. miał opróżnić i najmującemu oddać.

Na mocy powołanego wyroku prawomocnego należy przeto najmującemu dozwolnić bez kwestji egzekucji (§§. 396 i 401 gal. proc. cyw., §§. 298 i 301 powsz. pr. c.), a natomiast odmówienie jej z urzędu tem mniej jest usprawiedliwione, ile że byłoby to rzeczą egzekwowanego (najmu biercy) udać się na drogę prawa, stojącą mu według postanowień dekr. nadw. z 22 czerwca 1836 r. N. 145 Zb. pr. s. otworem, jeżeli mniema, iż może udowodnić, że wskutek faktów po wyroku zaszyłych zgasło prawo najmującego.

Postanowienia §. 19. ces. rzp. z 16 listop. 1858 r. N. 213 dz. pr. p. tem mniej usprawiedliwić zdołają doraźnego odmówienia egzekucji, ile że zamiar ich widocznie do tego

jest skierowanym, by najmującemu jak najszybciej użyć pomocy przeciw zwlekającemu najmu biercy, gdy temu nie przysłuża tak jak dłużnikowi w innych sprawach spornych termin świadczenia według §§. 399 i 400 gal. pr. c. (§§. 299 i 300 pow. pr. c.) wyznaczyć się mający, nie zaś, by wbrew ogólnym post. proc. cyw. o egzekucji prawo egzekucji najmującego ograniczyć według 1. ustępu powoł. ces. rozp. na czas godzin, a według 2. ust. onegoż na czas dwu dni.

Zarazem uchwalono wpisać następujące zdanie do Repertorium orzeczeń pod N. 125:

Wykonalność nakazu wyprowadzenia się nie gaśnie, jeżeli w czasie, w którym wolno domagać się przymusowego opróżnienia przedmiotu najmu lub dzierżawy, z tego prawa użytku nie zrobiono.

(Postępowanie z 17. czerwca 1885 r. l. 7124. Senat I.)

Zasady orzeczeń najw. Tryb. sąd.

11. (Do §. 1331 kod. cyw.) Skarb państwa jest do zupełnego zadosyć uczynienia obowiązany, jeżeli za należności podatkowe sprzedał ruchomości, które nie należały do dłużnika podatkowego i jeżeli przy tem nie zachowano przepisanych formalności. — (Orz. najw. Tr. sąd. z 26. listopada 1884 r. 11988. — Jur. Bl. N. 36 z r. 1885).

12. (Do §. 1416 k. c.) Gdy przy częściowych spłatach nie da się oznaczyć, na rachunek której z kilku pretensyj takowe uiszczono, należy je od wszystkich pretensyj stosunkowo potrącić. — (Orz. n. Tr. sąd. z 6. marca 1884 r. l. 2131. — Ger. Ztg. N. 73. z r. 1885).

13. (Do §§. 469 i 1422 kod. c.) Wierzyciele hipoteczni niżej ubezpieczeni nie mają prawa nastawać na istnienie i płynność pretensji, dla której prawo zastawu pozycji już zapłaconej odstąpiono. — Pominawszy, że wierzyciele na nieruchomości ubezpieczeni według dekr. nadw. z 13. stycznia 1787 r. N. 621 lit. s. tudzież z 22. grudnia 1815 r. N. 1194 Zb. pr. s. jedynie do nastawania na pierwszeństwo hipoteczne pretensyj do ks. publ. wpisanych

tychże wchodzi w skład przynależności do majątku nieruchomego i należą do inwentarza gruntowego (fundus instructus), orzec mają znawcy. (Orzeczenie z 1. czerwca 1880 l. 6239, 10. sierpnia 1881 l. 9123, Jur. Ztg. N. 38, Riehl a. b. G. B. I. str. 200.)

3. Tylko sędzia może orzekać, czyli przedmiot jakiś jest przynależnością nieruchomości lub nie, a orzeczenie strony interesowanej nie ma w tym względzie żadnego znaczenia. (Orzec. z 3. marca 1880, l. 2392, Ger. Ztg. N. 54, Riehl a. b. G. B. I. str. 201.)

4. Egzekucja mobilarna inwentarza gruntowego, należącego do nieruchomości jest nieważną, a wierzyciel hipoteczny ma prawo wystąpić przeciw skuteczności takiej egzekucji. (Orzeczenie z 21. czerwca 1882, l. 5577, Jur. gl. N. 34, Riehl, a. b. G. B. Suppl. str. 90)

W związku z powyższymi przepisami stoi także §. 16, lit. c. instrukcji dla egzekutorów podatkowych (dodatek do §. 4. rozp. min. fin. z 4. marca 1878, l. 2702.), wedle którego nie wolno fantować przedmiotów, należących do inwentarza gruntowego (Gutsinventar, instrumentum fundi, instrumentum rusticum, zwany powszechnie fundus instructus³⁾, jaki do prowadzenia gospodarstwa jest niezbędnie potrzebny, w wypadkach zaś wątpliwych ma się egzekutor podatkowy przed dokonaniem zajęcia upewnić przez poinformowanie się u wójta gminy lub innych rzeczoznawców, jakie przedmioty z gospodarstwa odjęte być mogą.

Nie podlega najmniejszej wątpliwości że wszystkie przepisy powyższe, stojąc

³⁾ Prawo rzymskie nie zna tego w tem znaczeniu.

w ścisłym związku z przepisami kodeksu cywilnego i wyjaśniając je tylko, zároveň z tymże są powszechnie obowiązujące, tudzież, że kodeks cywilny obowiązuje nie tylko wszystkich obywateli państwa, ale także wszystkie korporacje i władze, które par excellence już z samego powołania swego i przeznaczenia przedewszystkiem ściśle do niego zastosować się winny; sadownictwo nasze przestrzega też w ogóle tych przepisów.

Inaczej jednak ma się rzecz z władzami skarbowymi, które przepisów tych i doniosłości ich albo wcale nierozumią, albo też rozumieć nie chcą i plony na pniu stojące, drzewo w lesie rosnące a nie ścięte i inwentarz gruntowy bez żadnego skrupułu w celu ściągnięcia należności skarbowych bezwzględnie i nie troszcząc się o powyższe przepisy grabią, szacują i za byle co w drodze licytacji nieraz nawet z ominięciem

są uprawnieni, bynajmniej zaś na płynność lub na istnienie tychże, to przeciw żądaniu skargi niżej ubezpieczonego wierzyciela (A.), iżby poprzedzającą go pretensję hipoteczną (wierzyciela B.) za zgasła uznano, to także przemawia, że według §. 469 k. c. pomimo zaszłej zapłaty wierzycielności hipotecznej, nieruchomości hipoteką dopóty zostaje obciążona, póki dokument za dług z ksiąg hipot. nie będzie wykreślonym. — Jak skoro tedy kasa zaliczkowa w S. swą na realności małżonków J. A. B. zabezpieczoną wierzycielność 200 złr. po otrzymaniu jej zapłaty od dłużników, trzeciemu (B.) odstąpiła. wówczas mogliby wprawdzie 1) dłużnicy nie zaś jaka trzecia osoba skuteczną zapłatę cesjonariuszowi z prawnym skutkiem zarzucić, i mogłaby 2) na prawną ważność owej cesji i mogłaby w każdym razie li tylko jedna ze stron kontraktujących w tej cesji udział biorących nastawać. Nadto zaś zapłatę owej sumy 200 złr. otrzymała kasa zaliczkowa nie od dłużników lecz od osoby trzeciej od nich różnej; nie zmienia to zaś osoby płacącego, że zapłata w porozumieniu z dłużnikami nastąpiła, a jeżeli W. zgodził się na to, iż kasa zaliczk. należącą się mu według §. 1422 k. c. cesję nie na jego imię wystawiła, lecz na imię trzeciego (B), to inny wierzyciel hipot. (A.) nie może się tem uważać za pokrzywdzonego. — (Orz. naj. Tr. sąd. z 14. września 1881 r. l. 7731 — Riehl, Spruchpraxis r. 1885 str. 329).

14. (Do §. 1478 k. c.) Władze polityczne są właściwe do postanowienia, która gmina ma obowiązek utrzymywania szkoły. Póki pytanie to nie jest ustalonym, przedawnienie nie może się rozpocząć dla braku właściwego dłużnika. — (Orz. naj. Tr. sąd. z 11. grudnia r. 1884. l. 12611. — Jur. Bl. Nr. 33. z r. 1885).

15. (Do §. 1500 k. c.) Twierdzona przez właściciela gruntu służebność ścieżki na gruncie sąsiednim jest li tylko osobistą służebnością, jeżeli prawo to nie służy ku korzystniejszemu i wygodniejszemu używaniu ścieżki; nie można przeto wliczać czasu posiadania poprzedniego posiadacza. — (Orz. najw. Tryb. sąd. z 9. lipca 1884 r. l. 7291. — Prawnik cz. z r. 1885 str. 594).

16. (Do §. 1501 k. c.) Zaszłe przedawnienie prawa wekslowego sąd uwzględnić ma z urzę-

du, z kąd tedy odnośna skarga ex primo decreto powinna być zwrócona. (Orz. naj. Tr. s. z 11. marca 1885 r. l. 2710. — Ger. H. r. 1885 n. 35).

17. (Do §. 303 gal. pr. c.) Odroczenie audjencji sądowej do wykonania przysięgi wyznaczonej z powodu słabości przysięgać mającego nie może być dozwolonym, jeżeli nie wykazano, że tenże także w mieszkaniu swem przysięgi wykonać nie może. — Przeciwnik zaprzeczył podanej przez A. słabości jako przeszkody przybycia na audjencję ku złożeniu przysięgi, a chociaż okoliczność tę potwierdza przedłożone świadectwo prywatnego lekarza, to jednak i temu takiej nie można przyznać wagi iżby tem wykonanie przez A. przysięgi na wyznaczonej audjencji stało się niemożliwym, jeżeli się zważy, że, jak skoro podanie o odroczenie ułożonem i podpisanem zostało przez rzekomo słabego A., tenże mógł także wykonać przysięgę przed sędzią do jego mieszkania wysłać się mającym, gdyby tylko podanie o wysłanie onegoż wniósł był u sądu. Gdy przeto niestawienie się A. nie zostało usprawiedliwionem, nie zachodzi też powód do odroczenia wyznaczonej audjencji. — (Orz. naj. Tr. sąd. z 1. kwietnia 1885 r. l. 3754. — Prz. s. i a. N. 31 z r. 1885).

ADMINISTRACJA.

Kwestja wymiaru należności prawnych w Sejmie.

Na posiedzeniu Sejmu z dn. 30. grud. 1885. poseł Abrahamowicz przedłożył sprawozdanie komisji podatkowej o wniosku pośta Skałkowskiego, w przedmiocie wymiaru należności prawnych. Komisja podnosi, że władze wymierzając należności z urzędu, zwykle nie badają i nie uwzględniają warunków, mogących wpłynąć na obniżenie wymiaru, zostawiając stronom dochodzenie spraw swoich w drodze rekursu; kontrybucenci więc muszą badać i rozbierać prawną podstawę i uzasadnienia wymiaru, wertować wszystkie przepisy, ażeby

dla obniżenia przesadnego wymiaru zebrać prawne argumenta i potrzebne nagromadzić dowody; tymczasem, skoro od chwili doręczenia nakazu 30 dni minęło, bez względu na to, czy wymiar stał się prawomocnym, czyli też rekurs został wniesiony, procenta zwłoki płyną, a władza zarządza egzekucję co znowu pomnaża sumę należności, i zmusza kontrybuenta do uiszczenia tego, co od niego żądano, chociażby było niewątpliwem że w drodze rekursu wymiar obniżony zostanie.

Zamożniejszym obywatelom łatwiej jest postarać się o pomoc prawną, a wysokość kwoty, o którą w razie uwzględnienia rekursu należność obniżoną zostaje, wynagradza poniekąd zabiegi, podjęte w celu zmodyfikowania wymiaru; włościanin musiałby każdy doręczony mu nakaz płatniczy poddać badaniu ludzi fachowych, zanimby mógł się dowiedzieć, czy wymiar jest prawidłowy, i jakiego obniżenia może spodziewać się w drodze rekursu; jakie taka czynność pociąga za sobą koszta i trudności, zbyt ciężkie byłoby dowodzić. Najczęściej zatem włościanin otrzymawszy nakaz, woli uchylić głowę przed wymiarem, choćby nieusprawiedliwionym, aniżeli ponosić koszta których skutek wątpliwy. Nadto i postępowanie co do rekursów jest wielce uciążliwym dla stron, gdyż załatwienie rekursu zwykle dłuższego wymaga czasu, trwa kilka miesięcy, rok, lub dłużej a tymczasem należność w drodze egzekucji ściągniętą zostaje. Skoro zaś w załatwieniu rekursu wyższe władze skarbowe obniżą należność, to nie zarządzają równocześnie zwrotu tej kwoty, która bezprawnie ściągniętą została, lecz kontrybuent musi dopiero wnieść podanie do powiatowej Dyrekcji skarbowej o polecenie urzędowi podatkowemu, aby niesłusznie pobraną kwotę zwrócił, a wypłata takiej tytułem zwrotu asygnowanej kwoty nastąpić może nie inaczej, jak za osobnym kwitem i za złożeniem pokwitowań na spłaconą całą należność, tudzież po przekonaniu się, czyli kontrybuent, dla którego ów zwrot asygnowano, nie zalega może z inną jaką należnością. Takie załatwienie rekursów odstęczy

wszelkich formalności sprzedają, nie bacząc na wielką krzywdę, jaką takimi bezprawnymi aktami samowoli pojedynczym posiadaczom w szczególności, a w ogóle nawet gospodarstwu krajowemu wyrządzają, wzbudzając nadto nieufność i nieposzanowanie dla prawa i dla władzy rządowej, której imieniem działają, gdyż sami depcą przepisy, które ta władza wydała a Monarcha sankcjonował, a których przestrzegania prawo od jednostek do tego stopnia wymaga, że rozporządza, iż „po należytem ogłoszeniu ustawy nikt jej nieświadomością wymawiać się nie może“ (§. 2. kod. cyw.).

Grabieże takie są u nas na porządku dziennym, a w obec autora pisma tego dał się nawet w najnowszym czasie słyszeć jeden z nadinspektorów podatkowych, że „kodeks cywilny władz skarbowych nie obowiązuje“ i że one muszą zabierać wszystko, co się da, i zboże

na pniu i bydło na gruncie, jakie znajdują, gdyżby inaczej nie doszli końca ze ściąganiem należności skarbowych.

Czy postępowanie takie jest legalne, słuszne i godziwe, łaskawy czytelnik osądzi. (C. d. n.)

Wiadomości literackie.

Königthum und Staatswesen der alten Hebräer nach biblischen und talmudischen Quellen bearbeitet von Moritz Ehrlich. Steinamanger bei Joseph von Bertalanffy. 1885.

Autor na podstawie źródeł wykazuje, iż ideałem państwa u Izraelitów była teokracja konstytucyjna, celem państwa nie było rozszerzenie potęgi ziemskiej, lecz uczczenie i udoskonalenie człowieka, jego uświęcenie i zbliżenie do Boga. Ztąd też powstały i zachowały się różnice między narodem hebrajskim a sąsiednimi poganami.

Czyste pojęcie o Bogu, wcześniej u Hebreów rozwinięte, było powodem, iż naród ten nigdy nie ubóstwiał swych monarchów, jak to czyniły niektóre narody pogańskie, nie mając należytego pojęcia o bóstwie, z drugiej strony atoli, choć cześć dla królów nie przechodziła granic człowieczeństwa, upatrywali przecież w monarcharstwie istotę rządzącą z ramienia Boga, upatrywali w nim ideał rządu. Tak jak człowiek stworzonym jest na wzór i podobieństwo Boga, tak król był rządcą ich królestwa na podobieństwo Jehowy rządzącego światem. Tak czystą ideą królewskości stworzyli tylko Hebreowie, rządy królewskie zjednoczyły też naród hebrajski, rozdzielony za rządów republikańskich sędziów. Uwielbienie dla osoby monarchy tłómaczy autor właśnie owem zapatrywaniem starych Hebreów, iż król rządzi na podobieństwo Boga.

Das Eigentum. Verlag des osterreichischen Volksschriften - Vereines, Wien 1885.

Jestto rozprawa popularnie napisana i podająca definicję prawa własności, a prócz

oczywiście włościan od rekurowania, a częstokroć jest dla włościanina nawet korzystniej zapłacić kwotę, choćby stosunkowo znacznie większą od tej, jaka się prawnie należy, i zaniechać wszelkich kroków prawnych, aniżeli ponosić kosztą rekursów i podań, tracić czas i odbywać uciążliwe podróże, aby w ostatecznym rezultacie, po upływie długiego czasu, kilka złotych tytułem zwrotu otrzymać.

Komisja mniema tedy, że byłoby wielce pożądanem, aby zastosowano z urzędu następujące przepisy, które wpływają na obniżenie należności: 1) Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z 3. maja 1850 Nr. 181 Dz. p. p., pozwalające opust należności przenośnej, w miarę czasu, który upłynął od ostatniej zmiany posiadania; 2) z 15go grudnia 1852 l. 40.332 polecające uwzględnienie ciężarów i długów spadkowych przy wymiarze należności spadkowej; 3) z 16go lipca 1853 l. 26.408, orzekające, że żadna należność spadkowa wymierzona być nie powinna, jeżeli długi masy przewyższają stan czynny; 4) z 4 lut 1851 l. 2.181, które upoważnia powiatowe dyrekcje skarbu i krajową dyrekcję skarb. do opuszczenia podwyższonej należności i w drodze łaski jeżeli jest widocznem, że nie było zamiaru ukrócenia dochodów skarbowych, lecz przekroczenie przepisów stemplowych lub należnościowych nastąpiło jedynie w skutek niezajomości lub mylnego zastosowania tych przepisów. To ostatnie rozporządzenie należałoby bezwarunkowo zastosować do wszelkich spraw włościańskich, gdyż jest oczywistem, że niepodobna wymagać od włościanina znajomości rzeczonych przepisów, zatem wymierzane tak często kary stemplowe i należnościowe w wysokości podwójnej lub potrójnej kwoty zwykłej należności nie powinny być nakładane na włościan. Komisja poprzestaje na przytoczeniu powyższych rozporządzeń, pomijając inne, również na obniżenie należności wpływające, a dla uwydatnienia, jak dalece przesadne i nieuzasadnione bywają wymiary należności, nakładane na włościan, przytacza cztery przykłady. Wyjęte z aktów dostarczonych jej przez posła Żuk-

Skarszewskiego. Sprawozdanie zaś swoje kończy komisja następującym wnioskiem:

„Wzywa się Rząd o wydanie stosownych poleceń władzom skarbowym, aby przy wymiarze należności od interesów prawnych, dokumentów i czynności urzędowych, uwzględniane były z urzędu także te wszystkie przepisy, które wpływają na obniżenie wymiaru należności, tudzież aby przed prawomocnością wymiaru nie ściągano należności w drodze egzekucji“

Pos. Goldman, nadmienia, że komisja przytacza tak rażące przykłady, świadczące o niewłaściwym wymiarze należności, że byłoby już rzeczą zbyt częstą wyliczać jeszcze inne fakta tego rodzaju. Ale w ostatnich czasach zaszedł nowy zwrot, a mianowicie co do wymiaru należności ekwiwalentowej. Władze skarbowe wymierzają teraz także należność Towarzystwom dobroczynnym, Towarzystwu oświaty ludowej, ochotniczych straży ognio- wych i t. p. Mowca wnosi tedy poprawkę do powyższego wniosku komisji, w tym mianowicie duchu, ażeby powyższy wniosek komisji objął także wymiar należności ekwiwalentowej.

Pos. Żuk-Skarszewski zaznacza, że na rażące fakta, przytoczone w sprawozdaniu komisji, posiada dowody, a w zapasie ma jeszcze inne fakta, poparte dowodami; oczywiście nie może w pełnej Izbie przedstawić owych dowodów, ażeby nie szkodzić tym, którzy dostarczyli mu tych dowodów, Szanownego mowcę nie zadawała powyższa rezolucja komisji, to też czyni wniosek dodatkowy a mianowicie: ażeby przy końcu tej rezolucji dodać jeszcze następujący ustęp: „... i aby nrząd wymiaru należności był odpowiedzialny za wymiar tak za wysoko i za nisko obliczony, zaś aby za podstawę do wymiaru należności od przeniesienia własności gruntowej, służył czysty dochód stałego katastr.“

Pos. Struszkiewicz, popierając wniosek pos. Skarszewskiego, zwraca uwagę na postanowienie §. 80 ustawy, według którego za spóźnione zgłoszenie, strona musi opłacić podwójną należność; jest to uciążliwość, która srodze dotyka włościan.

Pos. Romanowicz popiera poprawkę pos. Goldmana, przyczem daje wyraz swojemu zapatrywaniu, że cała rezolucja, wraz z poprawkami nie odniesie pożądanego skutku, dopóki nie nastąpi „duch fiskalizmu“ zakorzeniony u władz skarbowych. Charakteryzując ustawy i przepisy skarbowe, mniema mowca, że najwyżsi urzędnicy skarbowi nie umieją zorientować się w tym chaosie najróżnorodniejszych przepisów; panuje w tych ustawach taki chaos, że najnowsze rozporządzenia stoją w sprzeczności z dawniejszemi i że od woli urzędnika zawisło zastosowanie tego lub owego przepisu. Ażeby w tym kierunku zapanował jakiś ład, należałoby wydać kodeks ustaw skarbowych — dzisiaj bowiem, z powodu niejasności i zamętu, panuje zasada, że urzędnicy wymierzają stronom jak najwyższą należność, wychodząc z założenia, że strona może się bronić w razie wysokiego wymiaru, Rząd zaś, w razie niskiego wymiaru należności nie ma środka do strony.

J. E. Namiestnik p. F. Zaleski zastrzega się przeciw zarzutowi, uczynionemu przez poprzedniego mowcę, co do „bezwzględnego fiskalizmu“ — jakiemu rzekomo mają hołdować władze skarbowe; zarzut ten jest bezpodstawny.

Pos. Męciński nie wątpi ani na chwilę, że słowa J. E. p. Namiestnika jakoby w naczelnych władzach skarbowych nie panował duch fiskalizmu, są najprawdziwsze, ale niestety, takim samym duchem nie są ożywione organa wykonawcze, które w codziennej praktyce zastosowują inną zasadę. Mowca mniema, że nie rychło ziszczą się życzenia posła Romanowicza co do wydania kodeksu finansowego, gdyby bowiem istniał taki kodeks, zawierający jasne przepisy, naówczas urzędnicy skarbowi zostaliby bez zajęcia, odpadłyby bowiem krocie tysięcy rekursów. Dla scharakteryzowania wadliwego wymiaru należności, przytacza mowca, w uzupełnieniu sprawozdania komisji, jeszcze jeden fakt, według którego należność przenośną miano wymierzyć po 15 latach, gdy majątek tabularny był już w ręku czwartego z rządu właściciela. Mowca zwraca uwagę delegatów do

tego rozbiór tytułów i źródeł prawa własności. Autor wykazuje nadto konieczność własności osobistej jakoteż różnicy stanów i zgubne skutki, któreby nastąpiły w razie obalenia tych podstaw społeczeństwa. Sposób pisania jasny i przystępny, wykład logiczny i przekonujący zalecają tę broszurę. Obozy socjalistów i komunistów rozrzucają między ludem broszury treści przewrotnej a w walce w ten sposób podjętej należy bronić zdrowy umysł ludu przez oświecanie go odpowiednimi broszurami i rozpowszechniać takowe jak najbardziej. To też zasługą jesto wiedeńskiego stowarzyszenia pism ludowych, że postarało się o wydanie tak pożytecznej i prawdziwie dla ludu, popularnie a bezstronnie napisanej pracy.

„Goethe als Jurist“ von Dr. Jur. J. Meisner, Berlin 1885. Fr. Kortkampff, Buchhandlung für Staatswissenschaft und Geschichte.

Autor przedstawia powody, które skłoniły wielkiego poetę niemieckiego do studjów prawniczych, kreśli niski stan nauki prawa

na uniwersytecie sztrasburskim, na który uczęszczał Goethe (1770 r.), wykazuje, iż prawo kościelne szczególnie wieszczą zajmowało i dostarczyło mu tematu do dysputy doktorskiej. Goethe bronił zasady, iż władza państwowa jest uprawnioną do uporządkowania spraw kościelnych i stał na stanowisku zajmowanem przez rząd Frydryka Wgo, — niemniej jednakże podzielał niektóre przekonania Jana Jakóba Rousseau. Autor daje nam obraz prawniczo-filozoficznych zapatrywań owego czasu i charakteryzuje 56 tez promocyjnych Goethego, które świadczą o wielkiej wszechstronności jego umysłu a zarazem tłumaczą jego przekonania wyrażone w „Wahrheit und Dichtung“. Najciekawszym o tej pracy jest ustęp określający działalność Goethego jako adwokata przy frankfurckim sądzie ławniczym i jako referendarza (praktykanta) przy trybunale państwa w Wetzlarze. Autor kreśli nam niedostatki ówczesnego sądownictwa i konstytucji Niemiec, walkę z przesądami przeszłości i wpływ tych stosunków na umysł Goethego, który niewątpliwie odniósł wielkie korzyści ze studjów prawa i nabytych do-

świadczeń, mimo to jednak ochłódł w zapale swoim do prawnictwa. Książka Meisnera jest w ogóle cennym przyczynkiem do znajomości Goethego i zyskała pochlebne uznanie krytyki niemieckiej.

Dr. Leon Cyfrowicz. „O ubóstwie ze stanowiska administracyjnego z szczególnem uwzględnieniem ustawodawstwa austriackiego“.

Autor, który jest sekretrem uniwersytetu jagiellońskiego i docentem nauki administracji a w dawniejszych latach był sekretarzem krakowskiego „Towarzystwa Dobroczynności“ — należącemu do rządu naszych największych instytucyj filantropijnych — powołanym był zaiste do naukowego rozbiór ubóstwa ze stanowiska administracyjnego.

Oparty na osobistych studjach i spostrzeżeniach rozbiiera gruntownie teoretyczne i praktyczne kwestje ze spraw ubóstwa wpływające i przedstawia postanowienia prawne obowiązujące w tej mierze w innych państwach i w Austrii. Swemi wywodami to-

Rady państwa, że przysłużyliby się krajowi gdyby uchylili postanowienie, według którego wymierzone przez władze należytości bywają zhipotekowane na dobrach tabularnych, przez co bywa utrudniona konwersja długów wysokoprocentowych na niższej oprocentowane. Mowca nie ma również nadziei, ażeby życzenia zawarte w rezolucji komisji ziściły się, i mniema że dyskusja obecna toczy się tylko na to, aby sobie gadaniem ulżyć w kłopotach.

Pos. Chrzanowski zwraca uwagę, że poobne skargi bywają podnoszone w całej Monarchii; znachodzą one odgłos w Izbie deputowanych, która już kilkakrotnie zajmowała się temi sprawami, dotychczas atoli bezskutecznie. Mowca podziela również zapatrywanie, że zła spoczywa w niejasności i różnorodności ustaw i przepisów skarbowych, w których najzdolniejsi urzędnicy nie mogą się zorientować. Był w Ministerstwie jeden, jedyny urzędnik, który znał się na tych sprawach, ale po jego śmierci zapanował zamęt i dzisiaj żaden z urzędników nie wie, co robić (*wesołość*). Mowca życzy sobie również, ażeby wydany został kodeks finansowy i ażeby oczyszczoną została ta „stajnia Augyasa rozporządzeń“; popiera również życzenie, ażeby Delegacja zajęła się tą sprawą; w końcu popiera mowca dodatkowy wniosek pos. Skarszewskiego, mniema bowiem, że gdy odpowiedzialność ciężyć będzie na urzędnikach skarbowych, to oni sami postarają się o usunięcie wadliwego stanu rzeczy.

Pos. ks. Sieczyński zaznacza, że zły stan obecny ma swoje powody także i w innej okoliczności, a mianowicie, że urzędnicy w urzędach podatkowych są zanadto obarczeni pracą; należałoby tedy pomnożyć siły robocze a pod względem ilości urzędów podatkowych zrównać Galicję z innymi krajami Monarchji.

Pos. hr. Golejewski do bukieciku ofiarowanego Rządowi w obecnej dyskusji, wpłata jeszcze jeden kwiatek, a mianowicie przytacza wypadek zaszły w gal. Towarzystwie kredytowym ziemskim, w którym jedna i ta sama należytość została dwu-

rotnie wymierzoną i była nawet egzekwowaną; dopiero interwencja wyższych władz zapobiegła niesłusznemu poborowi należytości. Mowca twierdzi, że wskutek takiego wymiaru władze ściągają rocznie przynajmniej o 1 milion za więcej niż się rzeczywiście należy, a twierdzenie to opiera na fakcie, że sama gmina m. Lwowa, posiadająca syndyka i tylu prawników do dyspozycji, zapłaciła Rządowi tytułem należytości skarbowych o 12.000 zfr więcej niż się należało. Skoro więc pierwszej w kraju gminie, skoro takiemu Towarzystwu, jak galic. Tow. kred. ziemskie, trafiają się takie wypadki, to cóż musi się dziać z właścicielami nieporadnymi. Gdy mowca pewnego razu zwracał uwagę wyższego urzędnika na ten wadliwy stan rzeczy, otrzymał w odpowiedzi „że władze skarbowe są na to aby brały, a rzeczą jest strony, bronić się“.

Pos. Abrahamowicz, jako sprawozdawca, oświadcza, że do bukietu różjakami obsypano Rząd, mógłby dodać jeszcze nie jeden kwiatek z własnego doświadczenia; schodząc zaś na pole właściwego przedmiotu będącego na porządku dziennym, wykazuje, że powodem wadliwego stanu rzeczy jest brak kodeksu finansowego i przeciążenie pracą urzędników w niższej kategorii, tak, że wobec tej ciężkiej pracy, częstokroć należy być pobłażliwym. Dopóki w tych 2ch kierunkach nie nastąpi zmiana, nie można spodziewać się naprawy stosunków. Co do poprawki dra Goldmana, przyjmuje ją sprawozdawca w imieniu komisji; przyjmuje również pierwszą część dodatkowego wniosku posła Skarszewskiego, co się zaś tyczy drugiej części wniosku tego posła, jest ona zbyt ciężką, albowiem obecnie obowiązujące przepisy czynią zadość życzeniu, wypowiedzianemu w drugiej części dodatkowego wniosku pos. Skarszewskiego.

W skutek tego cofnął poseł Skarszewski drugą część swojego wniosku, a Izba uchwaliła jednogłośnie wniosek komisji z poprawkami dra Goldmana i z pierwszą częścią dodatkowego wniosku pos. Skarszewskiego

Das Civilprozessrecht unter besonderer Berücksichtigung der Rechtssprechung des obersten Gerichtshofes systematisch dargestellt von Dr. R. Freiherr von Canstein ord. Professor der Rechte an der Karl-Franzens-Universität in Graz. Zweite Hälfte. Berlin, Carl Heylman's Verlag. 1885.

Jestto streszczenie teorii i praktyki austriackiego procesu cywilnego, przydatne zarówno do nauki jak i do praktycznego użytku. Jestto praca samodzielna a nie prosty wyciąg z dzieła tegoż autora p. t. „Lehrbuch der Geschichte und Theorie des österr. Civilprozessrechtes“. Szczególnie zasługują na uznanie zwięzłe a krytyczne zestawienie judykatury Trybunału najwyższego i podane przez autora wskazówki literatury prawniczej.

Praktyka administracyjna.

Zasady orzeczeń władz centralnych.

(Orzeczenia Trybunału administracyjnego)

6. (*Podatek zarobk. stowarzyszeń*). Stowarzyszenie, zajmujące się nie wytwarzaniem surowych płodów rolniczych, lecz przetwarzaniem tychże i zbywaniem towarów wytworzonych, nie ma prawa do uwolnienia od pod. zarobkowego — Ustawa z 27 grud. 1880 r. Nr. 151 dz. pr. p. nie ma zastosowania do stowarzyszeń, które według swych statutów czynności swe nie li tylko na członków swoich ograniczają. — (Orz. Tr. a. z 18 kw. 1885 r. l. 922. — Budw. 2513).

7. (*Pod. dochodowy stow. zaliczkowego*). Przy ustaleniu ulegającego podatkom dochodu czystego po myśli ustawy z d. 27. grudnia 1880 r. N. 151 dz. pr. p. kwestję, czy wkładkę jaką uważać należy jako „udział“ czy też jako „obcy kapitał“, ocenić trzeba według statutów, bilansów i zamknięć rachunkowych stow. zaliczkowego. — (Orz. Tr. a. z 28 kwiet. 1885 r. l. 940 i 951. — Budw. 2528 i 2529).

8. (*Pod. zarobk. od zakładów wagi*). Utrzymywany przez gminę publiczny zakład wagi podlega także podatkowi zarobkowemu. Według §. 3 ust. z 19. czerwca 1866 r. N. 85. dz. pr. p. władza przemysłowa winna zezwolić na urządzenie publ. zakładu wagi, a pozwolenia takiego domagać się mogą tak gminy jak też prywatni przychem gminom jedynie pierwszeństwo przysłużyć. Według § 13 zaś wykonywanie wydanych gminie przez władzę przemysłową uprawnień przemysłowych do utrzymywania publ. zakładów wagi także w drodze wydzierżawienia jest dopuszczalne. — (Orz. Tr. a. z 28 kwietnia 1885 r. l. 937. — Budw. 2511).

9. (*Podatek zarob. i dochod. od przedsięb. budowy kolei*). Żądanie analogicznego zastosowania postanowień ust. z 7 maja 1869 r. N. 61 dz. pr. p. o wymiarze, przypisaniu i ściąganiu podat. zar. i doch. od przedsiębiorstw kolej., do przedsiębiorstwa budowy linii kolej., jest niedopuszczalne, ponieważ ustawa ta jest właśnie ustawą specjalną dla przedsiębiorstw kolejowych, i niedopuszcza analogicznego zastosowania do innych przedsiębiorstw. Jednakże także ustawa z 29 lipca 1871 r. N. 91 dz. pr. p. nie może tu być zastosowana, jak skoro przedsiębiorstwo nie w budynkach fabrycznych lub lokalnościach ruchu, o których wspomina §. 1. pow. ust. jest wykonywanem. — (Orz. Tr. a. z 14 kwiet. 1885 r. l. 921. — Budw. 2502).

10. (*Do §. 75. państ. ust. wod.*). Gdy przy odprowadzaniu wód deszczowych i nieczystych rozchodzi się także o zarządzenia, które według przepisów budowniczo i drogowo policyjnych byłyby wskazane, decyzja o nich nie należy do władz politycznych; te na podstawie §. 75. pañ. ust. wodnej wntczas tylko są właściwe, gdy rozchodzi się o używanie, odprowadzanie wód, i ochronę przed niemi, według tej ustawy i po jej myśli. — (Orz. Tr. a. z 29 kw. 1885 r. l. 1179. — Budw. 2533).

11. (*Do ustawy łowieckiej*). Do tworzenia samoistnych obszarów łowieckich potrzebnem jest li tylko, by grunta stanowiące kompleks przynajmniej 200 morgów obejmujący między sobą były w związku, nie zaś także by ten kompleks katastralnie do jednej i tej samej gminy należał; jednakże ten w związku będący kompleks gruntów do jednego należeć musi

ruje autor drogę Sejmowi galicyjskiemu, który wcześniej lub później będzie musiał zająć się ustawodawczem unormowaniem spraw ubóstwa. Kraj nasz ubogi, w którym tak wiele jest nędzy ale niemniej umysłów szlachetnych i filantropów, niewątpliwie zajmie się żywymi kwestjami w pracy Dra Cyfrowicza poruszonemi.

Dr. Wilhelm Neurath. „Grundzüge der Volkswirtschaftslehre“. Wien. Manz'sche Verlagshandlung. XXIV i 337 stron.

Jestto popularny wykład głównych zasad nauki gospodarstwa społecznego. napisany stylem nader jasnym. Autor trzyma się metody indukcyjnej i unika wywodów polemicznych, w skutek czego książka jego dla osób początkujących bardzo się nadaje. Rys historyczny podany na wstępie traktuje za nadto pobieżnie teorie socjalistyczne.

posiadacza. — Stawy jako takie należą do gruntów łowczych i należy je, jeżeli z resztą gruntów kompleks dwustu morgów stanowią, jako z tymże w związku będące uważać. — (Orz. Tr. adm. z 1 maja 1885 r. l. 1214 Budw. 2538).

STOWARZYSZENIA.

Towarzystwo prawnicze w Kosowie.

Sprawozdanie z 39go walnego zebrania Kosowskiego Towarzystwa prawniczego, odbytego w Wiżnicy dnia 16. Stycznia 1886.

Przewodniczył p. Dr. Wurst. Obecnych członków 16. Po przyjęciu protokołu z poprzedniego posiedzenia zdawali sprawę: p. Kulczycki z ustaw i rozporządzeń, ogłoszonych w dzienniku ustaw państwa w czasie od 1. kwietnia do końca r. 1885, p. Kohmann z rozporządzeń c. k. ministerstwa sprawiedliwości w tym samym czasie wydanych, p. Dorundiak z ogłoszonych przez c. k. ministerstwo orzeczeń najwyższego trybunału Nr. 26, 27, 32 i 33, p. Kohmann z ogłoszonych przez c. k. ministerstwo orzeczeń trybunału kasacyjnego Nr. 21, 22, 23, 24, 25, 28, p. Müller z ogłoszonych w zbiorze Dra Gellera orzeczeń trybunału administracyjnego Nr. 23, 24, 30, 48 i 49.

Wszystkie powyższe sprawozdania przyjęto do wiadomości.

Następnie odczytał p. Smolka doroczne sprawozdanie z czynności towarzystwa *) zaś p. Winiarski przedstawił zamknięcie rachun. i udzielono wydziałowi absolutorjum z zarządu funduszami towarzystwa.

Również uchwalono przedstawiony przez p. Winiarskiego imieniem wydziału wniosek do budżetu na rok 1886, prelinując sumę zwyczajnych przychodów i rozchodów na 200 zlr. a. w.

W końcu przedsięwzięto wybory prezesa i wydziału towarzystwa na r. 1886. Wybrani: prezesem p. Dr. Wurst z Kosowa, członkami wydziału p. p. Dr. Wilkowski, Monasterski i Kohmau z Kosowa, Mandyczewski z Kut i Rudkowski z Wiżnicy, zastępcami: p. p. Winiarski i Smolka z Kosowa, Sanocki z Kut i Romaszkan z Wiżnicy.

WIADOMOŚCI URZĘDOWE.

(Z urzęd. „Gaz. lw.“ po dzień 20. Stycznia 1886 r.)

Opróżnione posady. Ekspedjenta przy urz. poczt. w Suchostawie. Podania do c. k. Dyrekcji poczt i telegr. we Lwowie do 3 lutego r. b. (4). — Inspektora policji w Staremieście. Podania do urzędu gmin. w Staremieście do 15 lutego r. b. (5). — Starszego zarządcy przy c. k. urzęd. poczt. w Kołomyji. kasjerów przy c. k. urz. poczt. we Lwowie, Brodach, Drohobyczu, Jarosławiu, Kołomyji, Nowym Sączu i Rzeszowie. Podania do c. k. Dyrekcji poczt. i telegr. we Lwowie, do 7 lutego r. b. (6). — Notariuszy w Bieczu i Wadowicach. Podania do Izby notar. w Krakowie do 12 lutego r. b. (7).

Mianowania. Adjunkci sąd. kraj. adjunk. sąd. pow. Dr. Jan Franciszek Kownacki dla Lwowa, Eustachy Czwartacki dla Sambora, Roman Stebelski i Dr. Damian Sawczak dla Brzeżan, Julian Gizowski dla Czerniowiec. — Adjunk-

tami sąd. pow. auskultanci: Andrzej Curkowski dla Halicza, Antoni Niweliński dla Chodorowa, Jan Cybuk dla Ustrzyk dolnych, Jan Jarosław Rojecki i Ignacy Adolf Nowak dla Brodów, Michał Panesch dla Drohobycza, Aleksy Salwicki dla Monastarysk, Mieczysław Lipiński dla Glinian, Julian Trompeteur dla Seretu, Adolf Sommer i Julian Donigiewicz dla Kocmania, Dr. Jerzy Popescu dla Starożyniec, Hilaryon Onciul dla Radowiec, — Pocztmistrzami: Izydor Rosmaryn dla Brzostka, Adolf Kohmann dla Czorsztyna, Dr. hr. Wojciech Dzieduszycki dla Jezupola. — Ekspedjentami: Julian Noth dla Barwinka, Olimpia Wiesner dla Koszylowic, Jan Michalski dla Turki, Maryan Linde dla Wasylowic, Jan Hartlieb dla Rudnika, Rozalia Merta dla Bestwiny, Bipolit Władysław Bielowiecki dla Starej soli, Julia Kniazołucka dla Dublisk, Marya Faliszewska dla Cieżkowic, Władysław Kocowski dla Bednarowa, Antoni Bahryniewicz dla Litiatyna, Jan Konopnicki dla Białolin. — Oficyałem przy c. k. wyz. Sąd. kr. kancelista Wincenty Witmann, — Radcą ministr. radca Namiest. Dr. Edward Rittner, — Prezydentami sądów obwodów radcy sądu kraj. Alojzy Szklarski dla Nowego Sącza, Andrzej Lubaszek dla Rzeszowa.

Przeniesienia Wiktorja Towarnicka, ekspedjentka poczt ze Staryna do Somowa, Józef Stankiewicz z Litiatyna do Litwinowa.

Dr. Leon Geller

wydawca i redaktor czasopisma:

„Oesterr. Centralblatt für die juristische Praxis“,

Obrońca w sprawach karnych, utrzymuje swe biuro w Wiedniu, Śródmieście I. Rengasse 13.

Biuro adwokackie

Dra E. Rebena

znajduje się

w Wiedniu

I. Rothenthurmstrasse 29.

Oryginalne

Singera maszyny

do szycia

na spłatę ratami

G. Neidlinger

Lwów ul. Kopernika 1. 2.

W Redakcji

„URZĘDNIKA I PRAWNIKA“

są następujące własne nakłady do nabycia:

Dr. Józef B. Oczapowski: Opodatkowanie cudzoziemców w dopełnieniu i rozwinięciu §. 266 II. tomu Umiejętności skarbowej Raula. 1871 — cena 25 ct.

Tenże: Zakres i osnowa prawa politycznego czyli państwowego 1873 — cena 10 ct.

Józef Louis Wawel: Dawne prawo wekslowe polskie. 1872 — cena 25 ct.

Tenże: O prawnym znaczeniu podpisów na wekslu. 1874 — cena 25 ct.

Tenże: O prawie rybołostwa w Galicji 1879 — cena 25 ct.

Dr. J. Kleczyński: Okoliczności obciążające i łagodzące w obec sądów przysięgłych (Objaśnienie §. 322 postępowania karnego). 1874 — cena 25 ct.

Dr. E. Reben. O postępowaniu dowodowym w postępowaniu w sprawach drobiażkowych. 1873 — cena 25 ct.

Dr. Ignacy Czemeryński: Referat o Towarzystwach kredytowych przedstawiony „Wiecowi miejskiemu“ we Lwowie d. 15. i 16. sierpnia 1874 r. — cena 20 c.

Władysław Herold: Wpływ art. 14. 15. 16. ustawy zasadniczej państwa z dnia 21. grudnia 1867 r. Nr. 142. tudzież ustępu II. i VII. ustawy wyznaniowej z dnia 25 maja 1868 r. Nr. 49. Dz. u. p. na prawo publiczne, a względnie ustawę karną, tudzież na prawo prywatne, a w szczególności na ustawę małżeńską. 1875 — cena 25 ct.

Dr. Witold Załęski: O filozofji krytycznej Kanta w zastosowaniu do nauki prawa 1875 — cena 25 ct.

Dr. Antoni J. Dziedzielewicz: Ustawa z dnia 8. marca 1876 r. l. 2. dz. ust. państw. o należnościach stemplowych i bezpośrednich, tudzież Rozporządzenie minist. skarbu z d. 31. marca 1875 r. l. 54 dotyczące wykonania tej ustawy. 1876 — cena 25 ct.

Tenże: Uszkodzenia osób na austriackich kolejach żelaznych. 1882 r. — cena 50 ct.

Dr. Iheringa: Walka o prawo; przełożył p. A. Matakiewicz. 1875 — cena 35 ct.

Tegoż: Znaczenie prawa rzymskiego dla świata nowożytnego; przełożył Dr. R. Fried. 1877 — cena 20 ct

Tegoż: O tryngielcie; przełożył Dr. Wincenty Tarłowski. 1883 — cena 30 ct.

Dr. Stanisław Madejski: O zubożeniu włości w Galicji (De lege ferenda) 1877 — cena 25 ct.

Dr. Józef Rosenblatt: Kara uwięzienia i zakłady karne (wykład habilitacyjny). 1877 — cena 25 ct.

Dr. Gustaw Roszkowski: O znaczeniu encyklopedji i metodologii nauk prawnych. 1881 — cena 25 ct.

Dr. Julian Morełowski: Austrjackie prawo wojskowe 1885 r. — cena 50 ct.

Dr. Włodzim. Demetrykiewicz: Opieka prawna w Austrii dla zabytków sztuki i pomników historycznych. Ze szczególnem uwzględnieniem stosunków galicyjskich 1885 r. — cena 25 ct.

*) Podamy je w następnym numerze. Red.